

SZŐCS GÉZA

Operakedvelőknek

Turandot következő próbája abból állt, hogy a kérőknek, mind a hetüknek, egy szabadon választott szerelmes áriát kellett előadniuk.

Kalaf megvetette a lábát, befeszített, fejét a magasba emelte, arccal a zárt erkély fele, amely mögött a hercegnőt sejtette. Amikor a karmester magasba emelte pálcáját, Kalaf megköszöri a torkát, és erőteljesen, de pátosztól és deklamációtól mentes lüktetéssel, a következőket mondta:

Én erős kézzel megragadva és kicsavarva a norvég erdőkből a legmagasabb fenyőszálat, s azt belemerítve az Etna izzó lávatorkába, ezzel a lángoló ecsettel írom föl a sötét mennyboltra, hogy: Turandot, szeretlek.

Ezek különben Heine szavai nagyjából, amelyeket egy Ágnes nevű kedveséhez írt, de Turandot nem ismerte Heinét, s az Etnáról meg a norvég erdőkről sem hallott korábban, emlegetésüket most mégis nagyon izgatónak találta.

Következett a hegedű-próba. A Turandot által megadott témára kellett rögtönözni egy darabot, romantikus szimbolista stílusban, egyetlen percben, és a téma ez volt: Az idegen.

Kalaf herceg kibontotta a hegedűt a tokjából, egy 1729-es Guarneri del Gesu-t, és átnyújtotta Turandotnak. A hegedű telis-tele volt írásjelekkel, a szöveg értelme pedig ez volt:

- Kit szeretsz te legjobban, mondd, titokzatos ember? Apádat, anyádat, bátyádat, vagy a húgodat?
  - Se apám nincs, se anyám, se bátyám, se húgom.
  - Barátaidat?
  - A szónak, melyet használsz, mindmáig ismeretlen maradt előttem a jelentése.
  - Hazádat?
  - Nem tudom, melyik szélességi fokon fekszik.
  - A szépséget?
  - Szívesen szeretném: istennő és halhatatlan.
  - Az aranyat?
  - Gyűlölöm, ahogyan te Istent gyűlölöd.
  - Mit szeretsz hát, különös idegen?
- Szeretem a felhőket... A vonuló felhőket... ott, mesze... a csodálatos felhőket.

Turandot persze nem tudta, hogy ezek Baudelaire szavai. (Baudelaire: Az idegen.)

A végső próba címe az volt: Vadászat.

Az égbolton ekkor bukkant föl a Halley-, a Hale-Bopp-, vagy a Csurjumov–Geraszimenko-üstökös. Vagy valamelyik másik. Kalaf rágyújtott egy dominikai szivarra, előadva, ahogyan itt következik:

Semmi sem drága a vadásznak, ha zsákmányt szeretne ejteni. Habár büszke férfi ő, nem röstell négykézlábra ereszkedni, sőt képes hason is csúszni-mászni. Bármilyen lusta legyen, hajnali órán fölkel; esőben, hóban gyalogol, figyel nagyon. Rejtőzködik, leshelyet keres, fára mászik, sziklára felkapaszkodik. Jeges szélben követi a nyomokat étlen és szomjan. Beszél magában, és bolondot csinál magából, álmatlan, és szemét dörzsöli, fűt-fát ígér, égre-földre esküdözik. Izgatott, töpreng, fejét vakarja, adrenalinja, vérnyomása, cukra az egekben. Sós veríték marja a szemét, kifulladás, liheg, átkozódik. Vermet ás, törtvet, kelepécét, csapdát állít. Féllábon, egyik lábáról a másikra szökdecsel a patakban, elvágódik, csuromvizes lesz. Képes állathangokat is utánozni, brekeg, csahol. Bűvöli a vadat, hipnotizálja. Bosszankodik, fogát csikorgatja, sziszeg, hol a nap tüze égeti, hol a belső láz, üldözi a héját az avaron.

Üldözi a zsákmányt, a héját, az őzsutát, a sörényes oroszlánt.

Önmaga felnagyított másává lesz.

Aztán eljön a pillanat. A lövés, a találat, a megvagy pillanata, amikor a vad megadja magát. Látlak, mondja a vadász, s talán azt akarja mondani: látlak, teljes valódban. Vegyél el – mondja a zsákmány, és pillantásával elmerülve a vadász szemében, átadja neki lényét és minden kis fegyverét, szemfestékeit, retiküljét, szabad vágóját, nevetését, bundácskáját.

Ezeket mondta Kalaf herceg, szakállát simogatva, és Turandot azt kérdezte tőle: – Ismered-e az én igazi nevedet?

– Ismerem – felelte Kalaf.

– Miért ilyen mély a hangod? – kérdezte Turandot. Majd kézen fogta, és Liu holttestét lábával félretolva így szólt: – Végy el engem, Kékszakállú, vigyél magaddal.

Kalaf megszorította a kezét, és így szólt:

– Judit, Judit... induljunk. Nem kell messzire mennünk. Íme, az én birodalmam... Ugye hogy szép, nagy-nagy ország.